

Höjd kemikalieskatt 2019

Innehåll

- 3 – Om rapporten
- 5 – Kemikalieskatten i korthet
- 7 – Bakgrund – kemikalieskatten
- 10 – Hemelektronikbranschen idag
- 14 - Skillnaden mellan HUI:s och regeringens bedömning av skatten
- 16 - Konsekvenser för elektronikbranschen
- 19 - Konsekvenser för statsfinanserna
- 22 - Konsekvenser för samhällsekonomin
- 25 - Argumenten i sammanfattning

Om rapporten

Om rapporten

Denna rapport är framtagen av HUI Research på uppdrag av Svensk Handel. Uppdraget sker med anledning av den skattehöjning på hemelektronikvaror som föreslås enligt Finansdepartementets PM "Höjd energiskatt och koldioxidskatt på bränslen vid viss användning samt höjd skatt på kemikalier i viss elektronik" (Fi2019/00431/S2).

Rapporten baseras till stora delar på "Utvärdering av kemikalieskatten", en mer utförlig rapport som HUI Research tog fram under 2018 på uppdrag av ElektronikBranschen, EHL och Svensk Handel.

- Stockholm, februari 2019

Kemikalieskatten i korthet

Kemikalieskatten i korthet

När kemikalieskatten föreslogs prognostiserades den inbringa 2 400 miljoner kronor årligen till statskassan. Under 2018 genererade skatten runt 1 400 miljoner. Med hänsyn tagen till skattens följd effekter, såsom uteblivna momsintäkter på grund av försäljningsbortfall och minskad bolagsskatt på grund av lägre vinster, beräknar HUI nettotillskottet till drygt 200 miljoner kronor.

Skatten beräknas med nuvarande nivå minska omsättningen i elektronikbranschen med 4 430 miljoner kronor relativt vad som annars vore fallet samt minska antalet arbetstillfällen med mellan 600 och 1 500.

Om den föreslagna höjningen av skattehöjning blir av prognostiserar HUI att åtgärden sänker branschens omsättning med ytterligare cirka 1 600 miljoner kronor, samtidigt som höjningen endast kommer att inbringa 60 miljoner extra till staten i nettotermer. Utöver detta prognostiseras ytterligare mellan 200 och 500 personer bli av med jobbet.

Konsekvenser av kemikalieskatten i korthet*	Effekt av kemikalieskatten, 2018 års nivå	Effekt av kemikalieskattens nivå efter 1 augusti 2019
Förlorad försäljning för elektronikbranschen	- 4 430 mkr	- 5 930 mkr
Nettoeffekt statlig sektor	+ 210 mkr	+ 270 mkr
Nettoeffekt kommunal sektor	- 110 mkr	- 140 mkr
Förlorade arbetstillfällen	600 – 1 500 st	800 – 2 000 st

*Samtliga siffror utom den avseende arbetstillfällen utgör avrundade medelvärden för de två scenarierna i HUI:s konsekvensskattning av respektive skattenivå.

Bakgrund – kemikalieskatten

Bakgrund – kemikalieskatten

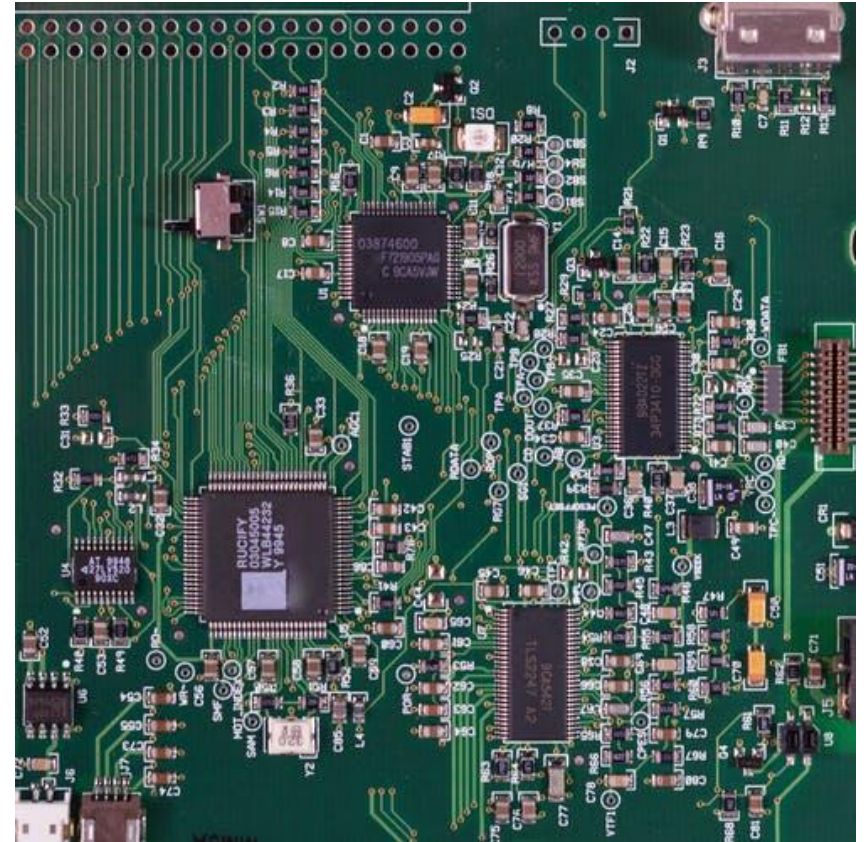
- Från och med 1 juli 2017 tas en särskild punktskatt ut på elektronikvaror enligt *Lag (2016:1067) om skatt på kemikalier i viss elektronik*. Syftet med skatten är att bidra till det nationella miljömålet ”en giftfri miljö” och att detta skall ske genom att ”minska förekomst, spridning och exponering av farliga flamskyddsmedel”. De kemiska ämnen som främst avses beskattas är brom-, klor- och fosforföreningar, vilka i mer eller mindre grad förekommer i alla typer av elektronikvaror, särskilt i kretskort.
- Skatten är viktbaserad i enlighet med tabellen nedan.
- Skattskyldiga är alla som yrkesmässigt tillverkar, tar emot eller importerar skattepliktiga elektronikvaror.
- I februari 2019 meddelade regeringen att den avser att höja kemikalieskatten i augusti 2019 i enlighet med tabellen nedan. Regeringen meddelade också att skattenivåerna från och med 2019 kommer att räknas upp i takt med konsumentprisindex.*

Skattenivåer	Kemikalieskatt enligt nuvarande utformning	Kemikalieskatt efter 1 augusti 2019
Vitvaror	8 kr / kg	11 kr / kg
Övriga elektronikvaror	120 kr / kg	160 kr / kg
Maximal skatt per produkt	320 kr	440 kr

*Indexuppräknningen har ej simulerats i HUI:s beräkningar. Effekterna på kort och medellång sikt är små.

Bakgrund – kemikalieskatten

- Den statliga utredning som låg till grund för kemikalieskattens införande (SOU 2015:30) förutsåg stora vinster för miljö och hälsa, skatteintäkter på 2,4 miljarder kronor årligen och en minskad försäljning av elektronikvaror med 4,5 procent per år.
- Den statliga utredaren förutspådde även en förflyttning av 0,4 procent av detaljhandelsförsäljningen av elektronikvaror till svenska konsumenter till internationell och obeskattad e-handel.
- Kemikaliskatten har fått kritik för att sakna vetenskaplig förankring, vara ineffektiv samt skapa betydande konkurrensnackdelar för den svenska elektronikbranschen då privatimport via e-handel inte beskattas i dagsläget. Konkurrensen kommer med nuvarande skatteupplägg att snedvridas än mer på sikt, i takt med att näthandeln blir alltmer utbredd.
- Finansdepartementets nya PM, som föreslår en höjning av skatten, öppnar för att e-handel från utlandet till svenska konsumenter ska kunna beskattas i framtiden, men inga konkreta förslag lyfts fram i PM:et.

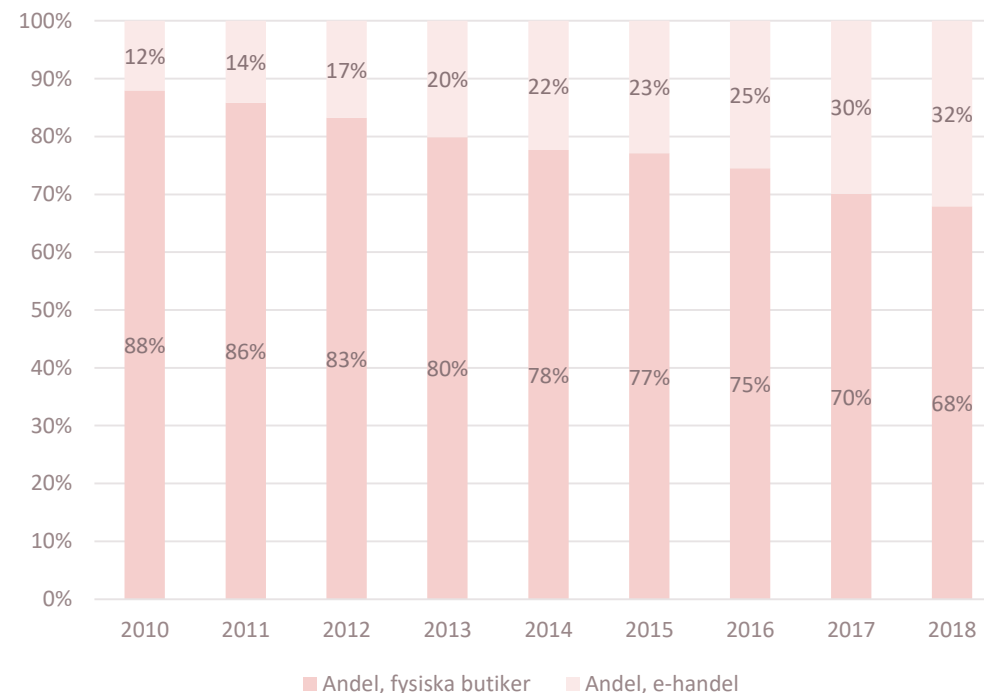
Hemelektronikbranschen idag

Bakgrund – hemelektronikbranschen

- Hemelektronikbranschen präglas sedan länge av hög konkurrens, pressade marginaler och låg lönsamhet för många aktörer. PC City, ONOFF och Expert är tre betydande aktörer som försvunnit. MediaMarkt har det tufft i Sverige. Dessutom har konsolideringar skett såsom att Elgiganten har gått ihop med The Phone House och att SIBA har blivit NetOnNet.
- Mycket av försäljningen har flyttat ut på nätet, vilket har satt stor press på fysiska butiker och arbetstillfällen. År 2018 skedde 32 procent av de svenska aktörernas försäljning på nätet, vilket kan jämföras med 12 procent 2010. Diagrammet till höger visar den svenska försäljningens fördelning på respektive kanal.
- Omkring en fjärdedel av de fysiska butikerna inom hemelektronik har försvunnit under de senaste sju åren.
- Kemikalieskatten utgör ytterligare en stor belastning för svenska företag, i synnerhet de fysiska butikerna. Elektronikhandeln är en digitalt mogen bransch på en global spelplan och skatten innebär en konkurrensnackdel för svenska handlare.

Försäljningsandelar inom hemelektronik
Fysiska butiker vs. nätet

Källa: Detaljhandelsindex, SCB samt E-barometern, PostNord

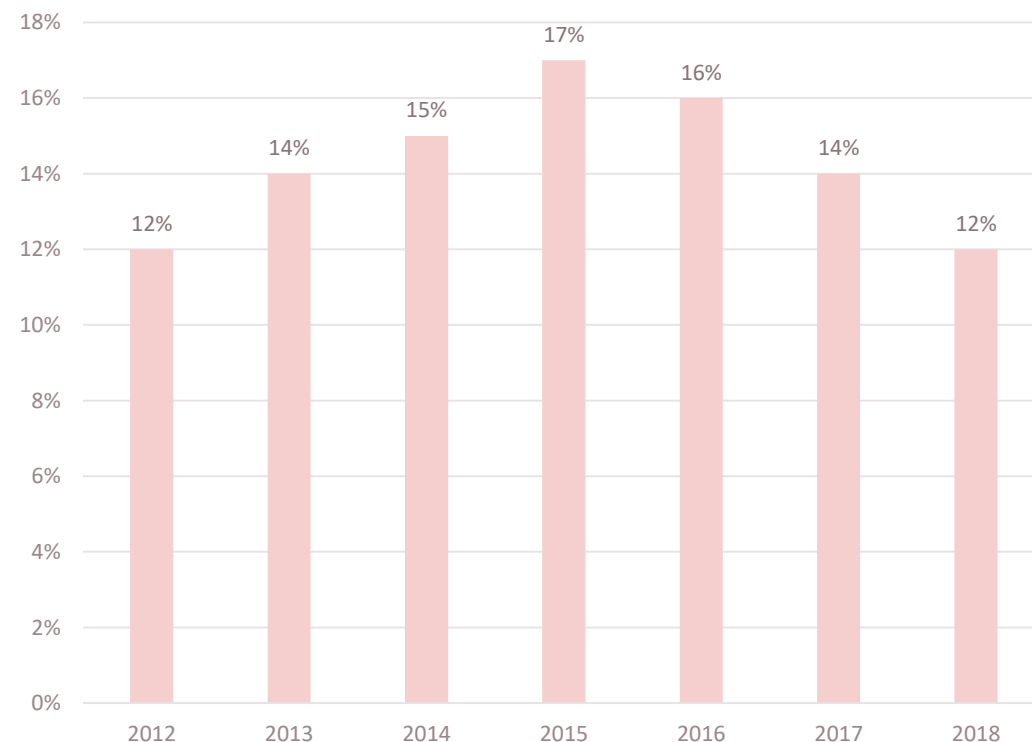
*Observera att 2018 års siffra för fysiska butiker bygger på preliminär data från SCB som kan komma att ändras.

Bakgrund – hemelektronikbranschen

- Hemelektronikhandeln växer snabbt på nätet och har haft en tillväxttakt på mellan 12 och 17 procent under de senaste åren.
- Hemelektronikbranschens aktörer säljer homogena varor på en extremt prisdriven marknad som lämpar sig väl för e-handel.
- 72 procent av de svenska e-handelskonsumenterna anger att den största drivkraften för att e-handla från utlandet är priset.*
- Kombinationen av särskilt priskänsliga konsumenter, betydande förekomst av prisdriven e-handel från utlandet samt att kemikalieskatten ensidigt drabbar svenska aktörer är olycklig för branschen.

Årlig tillväxt för elektronikhandeln på nätet 2012-2018

Löpande priser. Källa: E-barometern, PostNord

*E-barometern Q1 2018, PostNord

Branschens reaktion på kemikalieskatten

- Intuitivt är det lätt att tro att en skatt ska leda till höjda priser gentemot slutkonsument.
- Det som kunde konstateras i HUI:s rapport "Utvärdering av kemikalieskatten" var att elektronikbranschen inte höjde priserna i absoluta termer till följd av kemikalieskattens införande. Svenska handlare fortsatte att sänka sina priser, men inte i samma takt som sina utländska konkurrenter. Med andra ord ökade prisdifferensen mellan svenska och utländska återförsäljare.
- Denna utveckling är inte oväntad då priserna på hemelektronik normalt sjunker snabbt från år till år, inte minst därför att konsumenterna får ökad kvalitet och prestanda för sina pengar.

ES1 15,6"
Dual-Core processor
700,- FÖRPRIS 1699,-

BEGRÄNSAT ANTAL 75 STK.

88

MACNXG2JED007

GoPro HERO4 Silver Edition
Optag video i Full HD
SPAR 568,- FÖRPRIS 2790,-

BEGRÄNSAT ANTAL 75 STK.

2222

Maks. 1 stk. pr. kunde

GOPROHER4SIL

Maks. 1 stk. pr. kunde

B WiFi
di 237,-
499,-

Macbook Air 13"
Intel Core i5 & 128 GB flash
SPAR 1500,- FÖRPRIS 6999,-

BEGRÄNSAT ANTAL 75 STK.

5499

Maks. 1 stk. pr. kunde

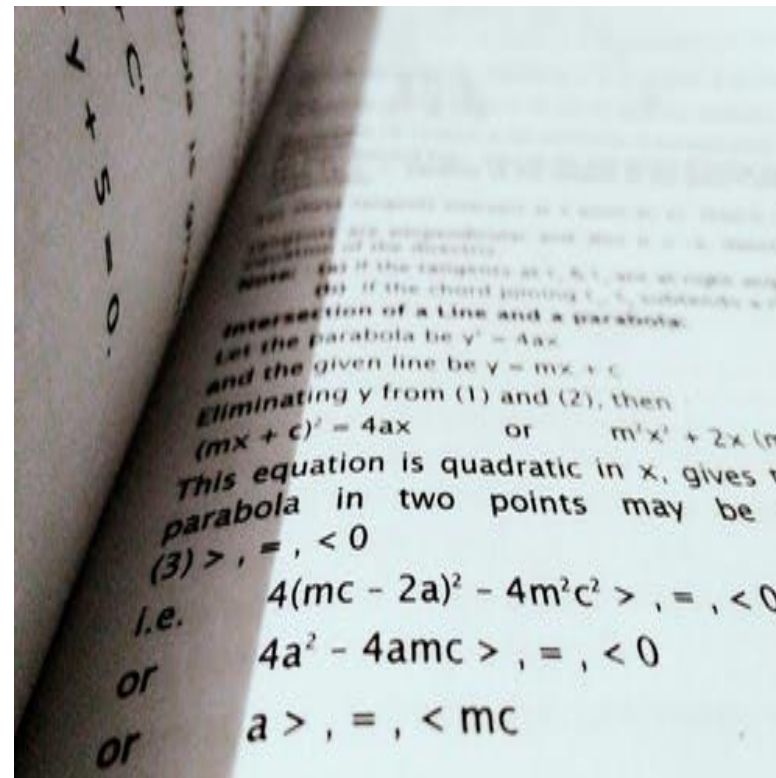
MACAIRMJVE2DK

PlayStation
Maks. 1 stk. pr. kunde

Skillnader mellan HUI:s och regeringens bedömning av skatten

Olika skattningar av skattens konsekvenser

- I den statliga utredningen SOU 2015:30 förutsågs att kemikalieskatten skulle leda till minskad försäljning. Ett centralt antagande i modellen som skattar storleken på bortfallet är att egenpriselasticiteten på hemelektronik av utredaren sattes till -1, vilket innebär att en prishöjning på 1 procent förutsätts leda till ett volymbortfall på 1 procent.
- HUI gick under hösten 2018 igenom forskningsläget för priselasticitet på hemelektronik och bedömde att elasticiteten sannolikt är högre än vad som antagits i SOU 2015:30, varför ett intervall på mellan -1 och -1,5 användes i HUI:s analys.
- I SOU 2015:30 görs rent teoretiska antaganden om prisförändringar på svenska varor relativt utländska medan motsvarande input till HUI:s rapport "Utvärdering av kemikalieskatten" bygger på empiriska data från Prisjakt.
- HUI uppdaterade även annan input till modellen som berör försäljningskanalernas relativa storlek (fysiska butiker samt svenska och utländska nätbutiker) för hemelektronik, då den statliga utredningen är några år gammal och utvecklingen på nätet går snabbt.
- Till följd av ovanstående anledningar kunde HUI i rapporten "Utvärdering av kemikalieskatten" konstatera att det faktiska försäljningsbortfallet var större än vad som prognostiserats i SOU 2015:30. Till denna rapport har försäljningskanalernas storlek dessutom uppdaterats med 2018 års siffror samt effekterna av ytterligare skattehöjningar beräknats i enlighet med Finansdepartementets PM Fi2019/00431/S2.
- En annan avgörande skillnad är att HUI även har skattat antalet förlorade arbetstillfällen och indirekta skattekonsekvenser såsom moms bortfall, vilket inte gjordes i den statliga utredningen.

Konsekvenser för elektronikbranschen

Konsekvenser för elektronikbranschen

- Skatten beräknas med nuvarande utformning medföra ett försäljningsbortfall på 4 430 miljoner kronor för elektronikhandeln jämfört med nolläget (ingen skatt).
- Vid en höjning i enlighet med förslaget beräknas försäljningsbortfallet uppgå till uppemot 6 miljarder kronor vid full effekt.
- Cirka en tiondel av försäljningstappet i den svenska handeln överförs till obeskattad, internationell e-handel.
- När det gäller administrativ börda hänvisar regeringens PM till SOU 2015:30 som bedömde hela branschens kostnader för klassificering av varor och skattebetalningar till 41 miljoner kronor år 1 och 27 miljoner löpande. I enlighet med HUI:s tidigare rapport finns det dock mycket som tyder på att kostnaderna är betydligt högre än så.
- Kemikalieskatten kommer enligt HUI:s beräkning att ha en negativ resultatpåverkan på företagen med 240 miljoner kronor vid nuvarande nivåer och 290 miljoner kronor vid höjning enligt förslag.
- Den svenska handeln tappar mellan 600 och 1 500 arbetstillfällen vid nuvarande skattenivå och mellan 800 och 2 000 arbetstillfällen om skatten höjs.

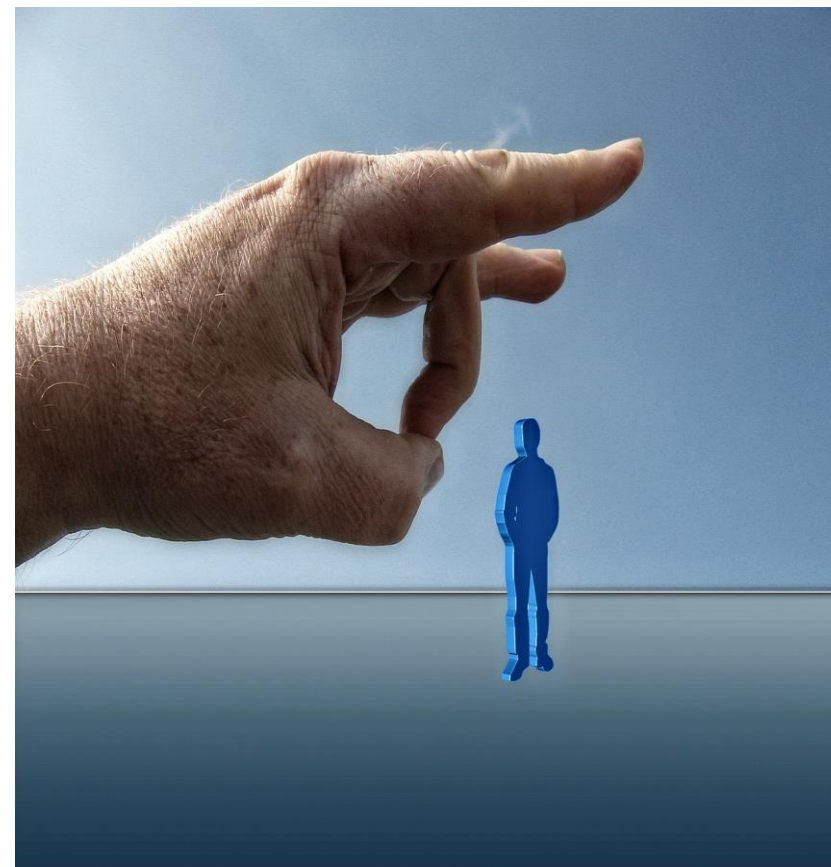
	Effekt givet 2018 års nivåer*	Effekt givet nivåer efter 1 augusti 2019*
Försäljningspåverkan exkl. moms (mkr)		
Svensk butikshandel	-3 010	-4 020
Svensk e-handel	-1 420	-1 900
Utländsk e-handel	+260	+350
S:a försäljningspåverkan, svenska företag	-4 430	-5 930
Resultatpåverkan på svenska företag (före skatt, mkr)		
Vinstbortfall till följd av sjunkande försäljning	-130	-180
Administrativa kostnader	-110	-110
S:a resultatpåverkan, svenska företag	-240	-290
Övriga konsekvenser		
Förlorade arbetstillfällen	600 – 1 500 st	800 – 2 000 st

*Samtliga siffror utom den avseende arbetstillfällen är medelvärden för de två scenarierna i HUI:s konsekvensskattning av respektive skattenivå.

Sysselsättningseffekter

- HUI beräknar att nuvarande skatteutformning reducerar antalet arbetstillfällen i elektronikhandeln med 600 till 1 500 stycken och att en skattehöjning enligt förslag slår mot ytterligare 200 till 500 arbetstillfällen.
- Både SOU 2015:30 och regeringens nya PM konstaterar att kemikalieskatten riskerar att slå mot jobb i elektronikbranschen, men inget av dokumenten innehåller konkreta skattningar.
- I det nya PM:et kan man läsa följande:

”På lång sikt bedöms sysselsättningseffekterna i ekonomin som helhet bli begränsade eftersom minskad efterfrågan på arbetskraft inom en sektor frigör arbetskraft som söker sig till andra sektorer som därmed kan växa.” (s. 37)
- Resonemanget ovan förutsätter flexibla marknader för arbetskraft som enkelt absorberar arbetstagare. Detaljhandeln sysselsätter dock ofta lågkvalificerad arbetskraft som har svårt att snabbt och enkelt migrera till nya jobb.
- Framförallt bortser resonemanget från de produktivetsförluster som uppstår på grund av att arbetskraften sysselsätts där den inte kan användas lika produktivt, även om det förutsätts att nya jobb genereras på andra ställen i ekonomin. Detta medför sämre tillväxt, sämre karriärmöjligheter för de drabbade och reducerad levnadsstandard.

Konsekvenser för statsfinanserna

Konsekvenser för statsfinanserna

- I SOU 2015:30 uppskattades skatteintäkterna från kemikalieskatten uppgå till 2 400 miljoner kronor. 2018 (det första helåret med kemikalieskatten) inbringade skatten 1 398 miljoner kronor, det vill säga 58 procent av det prognostiserade beloppet.
- I regeringens nya PM specificeras att höjningen förväntas inbringa ytterligare 480 miljoner kronor årligen till staten. Det står inte uttryckligen hur summan räknats fram men allt tyder på att den är baserad på de cirka 1,4 miljarder kronor staten fick in under 2018. Detta innebär indirekt att det inte finns några förhoppningar om att skatten på sikt ska inbringa de prognostiserade 2,4 miljarder kronorna.
- Regeringens siffra på 480 miljoner årligen är i nivå med (om än något högre än) HUI:s skattning på 440 miljoner. Skillnaden beror på att PM:et följer Finansdepartementets beräkningskonventioner som inte tar hänsyn till eventuella beteendeförändringar bland konsumenterna. Detta innebär att ingen hänsyn tas till att konsumenter handlar mindre om skatten resulterar i högre priser på elektronikvaror.
- Tillskottet på 480 miljoner (Finansdepartementets skattning) respektive 440 miljoner (HUI:s skattning) är bruttosiffror som inte tar hänsyn till de följd effekter som skatten ger i termer av exempelvis uteblivna momsintäkter. Dessa följd effekter beaktas av HUI på kommande sida.

Konsekvenser för statsfinanserna

- Kemikalieskatten medför även andra statsfinansiella konsekvenser som varken tas upp i SOU 2015:30 eller i regeringens PM. Främst rör det sig om uteblivna momsintäkter till följd av det försäljningsbortfall som skatten ger upphov till. Bortfallet redovisas både givet 2018 års nivåer och de nya nivåer som föreslagits träda i kraft den 1 augusti 2019.
- Nettoeffekten på den offentliga ekonomin är förhållandevis liten när indirekta skattekonsekvenser beaktas, såsom moms, bolagsskatt etc. Skatten ger således i bästa fall små tillskott till statskassan. Nettotillskottet till staten beräknas till 210 miljoner kronor med nuvarande skattenivå och till 270 miljoner om skatten höjs. Beaktar man även kommunerna och tittar på hela den offentliga sektorn är tillskottet omkring 100 miljoner kronor.
- HUI har beräknat konsekvenserna av båda skattenivåerna – rådande nivå samt förslaget till höjning – i intervall där medelvärdet för respektive skattenivå anges i tabellen till höger. I båda fallen (vid nuvarande nivå samt vid höjd skatt) är den offentligfinansiella effekten liten. Effekten är negativ i den pessimistiska änden av intervallet för båda skattenivåerna.

	Konsekvenser givet 2018 års nivåer*	Konsekvenser givet nivåer efter 1 augusti 2019*
Kemikalieskattens intäkter (netto, efter avdrag)	+1 400 (1 398)	+1 840
Utebliven moms	-1 110	-1 480
Skattedel av uteblivna arbetsgivaravgifter	-10	-10
Utebliven bolagsskatt	-50	-60
Administrationskostnader	-20	-20
Nettoeffekt statlig sektor	+210	+270
Utebliven kommunalskatt	-110	-140
Nettoeffekt offentlig sektor	+100	+130

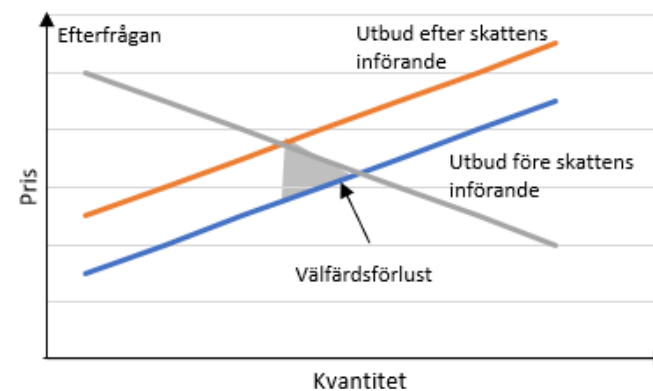
*Samtliga siffror är medelvärden för de två scenarierna i HUI:s konsekvensskattning av respektive skattenivå.

Konsekvenser för samhällesekonomi

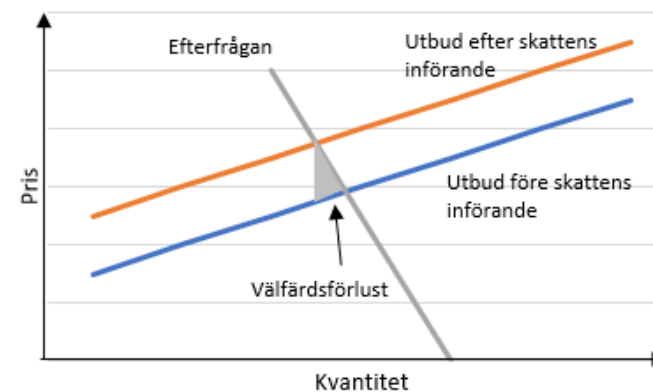
Skattemässig ineffektivitet

- HUI framförde i sin tidigare rapport att punktskatter på varor med hög så kallad priselasticitet inom nationalekonomin betraktas som särskilt skadliga. Hemelektronik som varukategori har en hög priselasticitet då konsumenterna är priskänsliga. Därmed förändras deras beteenden relativt mycket vid införande eller höjning av en punktskatt på denna typ av varor.
- Omfattande beteendeförändringar jämfört med nollläget (ingen skatt) leder till större välfärdsförluster än de mer blygsamma beteendeförändringar som uppstår vid beskattning av varor med lägre priselasticitet, såsom exempelvis livsmedel.
- I den statliga utredning som låg till grund för skattens införande (SOU 2015:30) användes ett antagande om en egenpriselasticitet på -1, vilket innebär att en prishöjning på 1 procent leder till ett volymbortfall på 1 procent. Det finns dock anledning att tro att priselasticiteten på hemelektronik är högre än så.
- Den statliga utredningen bygger på en amerikansk översiktsstudie gjord för mellan 10 och 20 år sedan. HUI har vägt in nyare litteratur i sin analys – bland annat en EU-studie från 2015 – och använt ett intervall mellan -1 och -1,5 i sina beräkningar. Som jämförelse kan nämnas att livsmedel har en egenpriselasticitet på omkring -0,5.
- Finansdepartementets PM nämner också att kemikalieskatten är av regressiv karaktär, det vill säga drabbar konsumenter med låga inkomster relativt sett mer än konsumenter med höga inkomster. Detta eftersom de föregående lägger en proportionellt större del av sina inkomster på hemelektronik.

Elastisk efterfrågan (exempelvis hemelektronik)

Oelastisk efterfrågan (exempelvis livsmedel)

Konsekvensöversikt för samhällsekonomin

Med samhällsekonomiska konsekvenser avses såväl nyttoeffekter som kostnader som uppstår för hela samhället till följd av skatten. De betecknar således helhetseffekten på alla aktörer snarare än isolerade effekter på enskilda aktörer. Intäkter till statskassan tas exempelvis inte upp eftersom skatter ur teknisk synvinkel utgör en omfördelning från privat till offentlig sektor, där en pluspost för en aktör (staten) kompenseras av minusposter för andra aktörer (konsumenter och företag).

Följande samhällsekonomiska effekter kan identifieras i fallet med kemikalieskatten:

Välfärd förluster

- Skatten på elektronikvaror förskjuts jämvikten på marknaden och situationen blir inte optimal vare sig för konsumenter eller för företag. Färre konsumenter köper hemelektronik och företagen säljer färre varor. Detta innebär en välfärd förlust till följd av utebliven handel som hade varit fördelaktig för båda parter.

Osäkra miljöeffekter

- Enligt SOU 2015:30 saknas vetenskaplig grund för att kvantifiera eventuella hälsovinster av skatten. Därför har regeringens utredare räknat på "fiktiva hälsovinster" baserat på effekter av andra kemiska ämnen med liknande kemisk struktur. Beräkningens värde är svårbedömt och eventuella hälso/miljövinster måste betraktas som osäkra.

Ökad administrativ börda

- Skatten leder till en ökad administrativ börda för såväl företag som myndigheter, en börda som annars inte hade funnits.

Reducerad tillväxt på grund av lägre IT-investeringar

- Kemikalieskatten gör det mindre lönsamt att investera i IT eftersom priserna på hårdvara ökar. IT-investeringar är dock viktiga för att skapa ekonomisk tillväxt.

Argumenten i sammanfattning

Argumenten i sammanfattning

Argument: Kemikalieskatten är bra för den visar att Sverige "går före".

Motargument: Sverige står för 0,4 procent av den globala elektronikmarknaden, en bransch som i tillverkningsledet domineras av ett antal internationella jättar (Apple, Samsung med flera). Sverige är en mycket liten marknad för dessa företag och det är orealistiskt att förvänta sig en omställning i producentledet för att storföretagen skall kunna sälja produkter på den svenska marknaden.

Argument: Kemikalieskatten är del av en effektiv grön skatteväxling.

Motargument: Vid sidan av att miljöeffekterna är tveksamma är det ineffektivt att beskatta varor med hög priselasticitet, som hemelektronik, då det leder till omfattande beteendeförändringar och betydande välfärdsluster.

Argument: Kemikalieskatten bidrar med pengar till statskassan.

Motargument: Kemikalieskatten bidrar betydligt mindre än väntat till statskassan. Tas indirekta skattekonsekvenser med i beräkningarna är effekten nära noll.

Argument: Kemikalieskatten ger begränsade sysselsättningseffekter på lång sikt eftersom arbetskraft frigörs för andra sektorer som kan växa.

Motargument: Detaljhandeln sysselsätter i regel lågkvalificerad arbetskraft som har svårt att snabbt och enkelt migrera till nya sektorer. Det sker sannolikt också ett produktivitsbortfall om arbetskraften måste allokeras, vilket ger försämrade arbetsmarknadsutsikter för den grupp som drabbas.

HUI
RESEARCH